

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНА ТА ПРАВОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ В ЦИФРОВУ ЕПОХУ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 22 квітня 2026 року

Том 1

Одеса
2026

УДК 34:004:316.4(477)
С 70

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 23.04.2026 р.)*

За загальною редакцією академіка **С. В. Ківалова**

**С70 Соціально-політична та правова система України в цифрову епоху: сучасні виклики : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 22 квітня 2026 р.) / заг. ред. С. Ківалова ; НУ «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2026. – Т. 1. – 704 с.
ISBN 978-617-8763-15-2**

Матеріали конференції узагальнюють результати наукових досліджень і практичних напрацювань учених, фахівців та представників професійних спільнот, виконаних в умовах воєнного часу та глибоких суспільних трансформацій.

У збірнику представлено широкий спектр наукових розвідок і практико-орієнтованих досліджень, що охоплюють актуальні проблеми публічного та приватного права, функціонування держави, судової та правоохоронної системи, а також трансформації суспільних процесів у цифрову епоху. Значну увагу приділено питанням адміністративного, фінансового, конституційного, міжнародного, морського та митного права, а також сучасним викликам у сфері кримінального права, кримінального процесу, криміналістики та оперативно-розшукової діяльності.

Окремі наукові секції присвячені проблемам удосконалення судоустрою, діяльності прокуратури, адвокатури та інших правоохоронних органів, розвитку трудового права і права соціального забезпечення, а також реформуванню цивільного, господарського, земельного, екологічного та енергетичного права. Збірник відображає також міждисциплінарний характер сучасних досліджень, охоплюючи питання філософії права, світових соціально-політичних процесів, соціології та психології, економіки та підприємництва в умовах війни і повоєнного відновлення. Важливе місце посідають дослідження у сфері інформаційних технологій, кібербезпеки, штучного інтелекту та математичного моделювання як ключових чинників забезпечення національної безпеки.

Крім того, у збірнику висвітлено проблематику педагогіки, лінгвістики права, перекладознавства, журналістики, фізичної та військової підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розрахований на науковців, викладачів, здобувачів вищої освіти та практиків у галузях права, економіки, соціології, психології, політології, інформаційних технологій і суміжних дисциплін.

УДК 34:004:316.4(477)

Відповідальний за випуск професор **М. Р. Аракелян**

Матеріали видано в авторській редакції.

ISBN 978-617-8763-15-2

© НУ «Одеська юридична академія, 2026
© Автори статей, 2026

Зміст

ПРИВІТАННЯ ПРЕЗИДЕНТА НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ», АКАДЕМІКА СЕРГІЯ КІВАЛОВА	16
---	----

СЕКЦІЯ 1. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА ТА ПРОЦЕСУ, ФІНАНСОВОГО ПРАВА

<i>Ківалов Сергій Васильович</i> СПОРИ У СФЕРІ МЕДІА ТА ПРОБЛЕМА ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ ПРОЦЕСУАЛЬНОЇ ФОРМИ	18
<i>Тодошак Олег Володимирович</i> ЗМІНА ВИДУ ТА РОЗМІРУ АДМІНІСТРАТИВНОГО СТЯГНЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНИМ СУДОМ: МЕЖІ ДОПУСТИМОГО ВТРУЧАННЯ.	21
<i>Біла-Тіунова Любов Романівна</i> КАР'ЄРА ЯК БАГАТОВИМІРНЕ СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВЕ ЯВИЩЕ	25
<i>Білоус-Осінь Тетяна Ігорівна</i> ПРАВОПОРУШЕННЯ В СФЕРІ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ.	29
<i>Голоядова Тетяна Олексіївна</i> ОКРЕМІ АСПЕКТИ РЕГУЛЮВАННЯ МЕТОДІВ ОПТИМАЛЬНОГО ОПОДАТКУВАННЯ В ПОДАТКОВІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ	32
<i>Даниленко-Негара Юлія Сергіївна</i> ДО ВИЗНАЧЕННЯ ЗАКОНОДАВЧОГО РЕГУЛЮВАННЯ МОБІНГУ (ЦЬКУВАННЯ) В ДЕРЖАВНІЙ СЛУЖБІ.	34
<i>Закаленко Олена Василівна, Осадчий Анатолій Юрійович</i> АДМІНІСТРАТИВНИЙ ПОЗОВ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАХИСТУ ПРАВ, СВОБОД ТА ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ В ПУБЛІЧНО-ПРАВОВИХ ВІДНОСИНАХ	38
<i>Козачук Діана Анатоліївна</i> САМОКОРЕКЦІЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО АКТА: ПРАВОВІ ФОРМИ ТА ОБМЕЖЕННЯ	40
<i>Негара Родіон Віталійович</i> АДМІНІСТРАТИВНІ АКТИ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ВЕЛИКОЇ КІЛЬКОСТІ ОСІБ: ПОНЯТТЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЗАКОНОДАВЧОГО РЕГУЛЮВАННЯ	44
<i>Назарчук Анастасія Валеріївна</i> ЩОДО ПІДХОДІВ ДО ГРАДАЦІЇ МІЖНАРОДНИХ АНТИДИСКРИМІНАЦІЙНИХ АКТИВ.	47
<i>Панфілов Олег Євгенович</i> ДЕЯКІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКОЮ ЮРИСДИКЦІЄЮ В УМОВАХ ДЕМОКРАТИЧНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ	49
<i>Сідор Михайло Іванович</i> ВІРТУАЛЬНІ АКТИВИ ЯК ОБ'ЄКТ ФІНАНСОВО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	53
<i>Стрельников Андрій Вікторович</i> ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ «ПРАВОСУБ'ЄКТНІСТЬ» ТА «АНТИКОРУПЦІЙНА СУБ'ЄКТНІСТЬ»	57
<i>Фролова Євгенія Ігорівна</i> ДО ПИТАННЯ ЗАХИСТУ ПРАВА НА ДЕРЖАВНУ СЛУЖБУ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ	60
<i>Глиняний Іван Володимирович</i> ЦИФРОВІЗАЦІЯ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ.	63

12. Conseil d'Etat (France). Arrêt № 370499, 2015. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/ceta/id/CETATEXT000030445607>

13. Independent Office for Police Conduct (UK). Annual Report 2023-24. London, 2024 URL: <https://www.gov.uk/government/publications/independent-office-for-police-conduct-annual-report-and-accounts-2023-to-2024>

14. DCAF. Training Manual on Police Integrity. Geneva, 2019. URL: <https://www.dcaf.ch/training-manual-police-integrit>

Ключові слова: поліцейська юрисдикція, управління поліцією, демократична трансформація, публічна влада, адміністративна процедура, права людини, принцип пропорційності, підзвітність, управління ризиками, доброчесність.

Key words: police jurisdiction, police management, democratic transformation, public authority, administrative procedure, human rights, principle of proportionality, accountability, risk management, integrity.

Сідор Михайло Іванович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри адміністративного та фінансового права,
кандидат юридичних наук, доцент*

ВІРТУАЛЬНІ АКТИВИ ЯК ОБ'ЄКТ ФІНАНСОВО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Стрімкий розвиток цифрових технологій та глобалізація фінансових ринків зумовили появу нового феномену – віртуальних активів. Вони стали важливим елементом сучасної економіки, що поєднує інноваційність, високі ризики та значний потенціал. При цьому правове регулювання цих питань залишається неповним та нерівномірним у більшості країн. Це створює виклики для держав, фінансових інституцій та учасників ринку.

Необхідність дослідження правових засад врегулювання операцій з віртуальними активами обумовлена їх місцем у становленні сучасної моделі світової економіки в цілому та фінансової безпеки відповідної держави. Враховуючи збільшення кількості здійснюваних операцій з віртуальними активами виникає нагальна потреба щодо формування нормативно-правового підґрунтя, що дасть можливість узгодити тенденції розвитку диджиталізації фінансових інструментів та формування системи забезпечення фінансової безпеки.

Здійснення досліджень в цьому напрямку також викликана потребами щодо приведення у відповідність національних механізмів врегулювання відносин з віртуальними активами до міжнародних стандартів. При цьому необхідно враховувати не лише рекомендації міжнародних чи профільних організацій, а й специфіку цифрових інструментів в економіці, що швидко трансформуються з подальшим розвитком інформаційних технологій. Запровадження дієвого

механізму правового регулювання системи обігу віртуальних активів дозволить здійснювати запобігання вчиненню правопорушень у фінансовій сфері, підвищить інвестиційний клімат в економіці та спонукатиме подальший розвиток застосування інноваційних технологій у фінансовій сфері.

Прогалини щодо правової регламентації операцій з віртуальними активами обумовлюють негативні наслідки у вигляді відповідних ризиків не лише для власників, а й для держави та суспільства. Це обумовлює необхідність в застосуванні системного підходу щодо врегулювання віртуальних активів, а саме встановлення чітких правових приписів, що регулюватимуть їх існування та обіг [1].

Системність підходу обумовлена відповідними викликами, до яких відносяться: відсутність єдиної термінології; неузгодженість між цивільним, фінансовим та податковим законодавством; невизначеність правового статусу різних видів віртуальних активів; використання віртуальних активів для ухилення від оподаткування; високий рівень ризику відмивання коштів та фінансування тероризму.

Відповідно до положень Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового ураження», під «віртуальний актив» необхідно розуміти цифрову форму вираження вартості, яка може виступати об'єктом торгівлі в цифровому середовищі або бути предметом переказу. Такі активи можуть використовуватися як для здійснення платіжних операцій, так і для інвестиційної діяльності [2]. При цьому віртуальний актив повинен відповідати певним ознакам. А саме він повинен мати вартість, у нього повинна бути здатність до обігу в цифровій формі та можливість обміну на інші об'єкти цивільних прав для платежів або інвестування.

Закон України «Про віртуальні активи», що був ухвалений ще в 2022 року і досі не набув чинності, містить іншу дефініцію «віртуального активу», і визначає його як нематеріальне благо, що є об'єктом цивільних прав, має вартість і представлений у вигляді електронних даних. Такі активи можуть посвідчувати майнові права, включно з правами вимоги [3]. Важливим аспектом регулювання віртуальних активів в Україні є те, що Закон України «Про віртуальні активи» на сьогоднішній день ще не набрав чинності. Відповідно до п. 1 Прикінцевих та перехідних положень цього нормативно-правового акту, його введення в дію пов'язане з внесенням зміни до Податкового кодексу України, що дасть можливість визначити особливості оподаткування операцій із віртуальними активами. Це створює додаткові перепони для формування єдиної врегульованої системи відносин, потрібної для формування та подальшого розвитку ринку віртуальних активів в Україні.

Таким чином, для усунення правового дуалізму щодо визначення віртуальних активів, необхідно узгодити положення національного законодавства, позбутися розбіжностей між профільними нормативно-правовими актами.

Для усунення цих розбіжностей необхідно привести у відповідність понятійно-категоріальний апарат та чітко визначити правовий статус віртуальних

активів. Все це дасть можливість легально та повноцінно впровадити їх у фінансову систему нашої держави та створити чітко врегульовану систему відносин з віртуальними активами.

Наступною прогалиною, що вимагає негайного вирішення, є питання щодо оподаткування операцій із віртуальними активами.

Відсутність чітких приписів в податковому законодавстві щодо визначення порядку оподаткування доходів, отриманих від операцій із віртуальними активами, створює перепони та обмеження щодо їх використання як інструменту інвестування. Таким чином, приведення у відповідність національного законодавства до сучасних вимог та міжнародних стандартів є вкрай необхідним для реалізації інвестиційного потенціалу віртуальних активів у фінансовій системі країни [4, с. 103-104].

Оподаткування операцій з віртуальними активами, на сьогоднішній день, є надзвичайно важливим питанням, оскільки держава прагне запровадити цей фінансовий інструмент у національну економіку. І хоча віртуальні активи формально не є платіжним засобом, чи валютою, при цьому доходи від операцій з ними підлягають оподаткуванню і можуть забезпечувати суттєві надходження до бюджетної системи.

Визначення прозорого механізму оподаткування операцій з віртуальними активами є одним з основних етапів легалізації віртуальних активів. Це, в свою чергу, надасть можливість залучати додаткові зовнішні фінансові інвестиції, розширити та розвивати інфраструктуру віртуальних активів, налагодити міжнародну співпрацю в цій сфері, поглибити рівень фінансової, податкової та цифрової грамотності суспільства. Отже, встановлення механізму оподаткування операцій з віртуальними активами спричинить позитивні зрушення в економіці країни не лише шляхом збільшення податкових надходжень до бюджету, а й через формування прозорої системи гарантій для бізнес-структур, зниження потенційних ризиків від невизначеності, визначення правового статусу гравців на ринку віртуальних активів та формування системи додаткових заохочень.

Недоліки в системі регулювання операцій з віртуальними активами та прогалини чинного законодавства формують умови та можливості їх використання для відмивання доходів, одержаних злочинним шляхом. Таким чином, удосконалення національного законодавства з цих питань є необхідною умовою запобігання використанню віртуальних активів з метою вчинення протиправних дій.

В сучасній українській практиці досить часто зустрічаються випадки, коли віртуальні активи використовуються у таких незаконних діях, як фінансування терористичних актів, підтримка сепаратистських дій, придбання зброї та заборонених речовин, а також виведення коштів, отриманих у якості неправомірної вигоди через анонімні операції. Наведенні приклади підтверджують доцільність розробки дієвого механізму запобігання зловживань за допомогою віртуальних активів.

Забезпечення ефективного правового регулювання віртуальних активів є ключовою умовою для їх безпечного впровадження у фінансову систему. Цьому передують комплексний підхід, що поєднує міжнародний досвід, сучасні технологічні реалії та потреби національної економіки. Лише гармонійна взаємодія всіх зацікавлених сторін дозволить мінімізувати ризики та максимізувати вигоди від використання віртуальних активів у сучасному суспільстві [5].

Віртуальні активи є невід’ємною складовою сучасної фінансової системи, що потребує комплексного правового регулювання. Виклики полягають у забезпеченні балансу між інноваційністю та безпекою, а перспективи – у створенні стабільної нормативної бази, яка сприятиме розвитку цифрової економіки та інтеграції України у світовий фінансовий простір.

Список використаних джерел:

1. Рехлицький М. Віртуальні активи: що це таке і навіщо нам їх законодавче регулювання? *Юридична газета онлайн*. 27 травня 2020. № 10 (716). URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/informaciyne-pravo-telekomunikaciyi/virtualni-aktivi-shcho-ce-take-inavishcho-nam-yih-zakonodavche-regulyuvannya.html>.

2. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового ураження : Закон України № 361-IX від 06.12.2019 (Редакція від 01.01.2026 № 4622-IX) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text>.

3. Про віртуальні активи : Закон України № 2074-IX від 17.02.2022. (Редакція від 15.11.2024 № 4017-IX) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20#Text>.

4. Яроцький В. О. Поняття та види віртуальних активів, що можуть перебувати і обігу за законодавством України. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. 2023. Том 34 (73) № 4. С. 101-107.

5. Ямненко Т. М. Віртуальні активи у фінансовій системі: виклики для правового регулювання. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2025. №2. С. 273-275. URL: https://lsej.org.ua/2_2025/65.pdf.

Ключові слова: віртуальні активи, фінансова система, відмивання доходів, правове регулювання, оподаткування.

Key words: virtual assets, financial system, money laundering of proceeds from crime, legal regulation, taxation.